

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines parnešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, laštija prie arcziausiojo pušto ar per gromatnešį apštelintas ant bertainio meto 50 peningiu, su prienešimu į namus 65 peningius. Jė pati laitraščio išleisnuve Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute, priima apštelintuvinus arba išsirašymus.

Žėrnai mylėsim cėcorystę,
Drašei užtaršim lietuwystę!

Apšakymai

i „Niamuno Sarga“ įstatomieje laštija po 10 peningiu už kožną smulkeis raštais išspausta eilutė ir yra šio laitraščio išleisnuveje priimami. — Gromatas ir rankraščius dėl laitraščio siunčiamus priima redyktuė Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute.

19. num.

Tilžeje 29. balandį (aprilį) 1886.

1. metas.

Apšisteliawinūs ant „Niamuno Sargo“

wiši cėcoriškėjie pustai už 50 pf., už 65 pf. į namus parnešant, ant metu bertainio priima; taip pat Tilžeje „Niamuno Sargo“ išleisnuvė, pylimo ulyczioje 2., **L. M. Stakelys**, wokiškoje ul. 73, **Wehmeyer'io** pasekėjas, šfersai ties rotužė, **D. Pėteraitis**, wokiškoje ulyczioje 14, **A. Kalvaitis**, wokiškoje ulyczioje 29, **Fricas Lenk'is**, augštoje ulyczioje 47, **W. Gassner'io** pasek., wokiškoje ulyczioje 12.

Kas tai yra Sales?

Sutaisė Silwatitus (Dvas G. J. J. iš Gr.)
(Priemazga.)

Keltiškios giminės pirmiausiai, t. y. daug ankščiau, ne kaip Lietuvininkai, nū ariškios draugystės atšijyrė ir prieš wakarūs nusitraukė. To dėl jie anas daugiausiai prieš wakarūs gulinčias Giropos žemes įėmė, o Lietuvininkai ir Slėwėnai, kurie pasikliausė nū anos draugystės atšijirdami prieš wakarūs wandrawo, atpencz daugiausiai prieš rytą gulinčias Giropos dalis pasilaitė. Keltiškoji kalba, kadangi ankščiau nei kitu sawo gentytės kalbu atšijyrė, tame patime cėšė ant wienos pusės toliausiai nū anu kalbu atšitolino, o ant antrosios pusės wėl, keliuše dalykūse, daug senowiskų žodžių wėrniaus, ne kaip kitos kalbos, išlawojo, taip kad tankei labai prie lietuwiskios kalbos prišiartina ir jei prilgsta.

Substantywai (t. y. daigtu wardus paženklinantieji žodžiai) daugiausiai nū kitu ariškų ir nū musu lietuwiskios kalbos atšitolina. Kalbininkams gana bus, taip daug šaktyti, kad ans pawidalu išmainymas, kurs deklinacio wadinamas, weik išnyko. Gėliškios kalbos dar genitywų ir datywų*) pažįsta, kornwalifškoji nors genitywų. Walifškoji atpencz tiktai wieną pawidalg palaitė, o kur mes šaktytumbime: butas to wyro, Walifškiejie šaktyu: butas tas wyras, arba labiaus: but tų wyr.

Prieg tam keltiškios kalbos ir wieną labai dywint budą priėmė. Žie pradėjo, pirmąjį žodžių skaitytinę pagal žodžio susimežginą su fiktais žodžiais apmainyti, tokiu būdu, kad daug daigtu, kurie musu kalboje ipatishkais žodžiais paženklinami yra, keltiškoje kalboje tiktai apmainymu pirmosios skaitytinės išguldomi yra; a. p. walifškai: kalon, širdis; ei galon, jo širdis; ei chalon, jos širdis; wy nghalon (wyng = hālon), mano širdis. Taipojau: pen, galwa; ei ben, jo galwa; ei phen, jos galwa; wy mhen (wym = hen), mano galwa. Daug žodžių pasilaitymu tokiu būdu lengwai išguldoma, kurie musu kalboje sunkešnio išguldyimo prašo.

Walifškoji kalba, kaip lietuwifškoji, ipatishką ga-lybė tur, žodžių judėjimu naujus žodžius pa-

daryti, arba ir pridėjimu tofio galucio, tofios žodžio pabaigos, naują žodžio pawidalg lyg iš tofios šaknies užauginti. Ji tokiu būdu labai gerai tinka, giliausias pilosopifškas mišlis išguldyti, ipaczei kadangi ji ir tokiu abstraktu (arba atitrauktu, gilios mišlies) žodžių labai didelę daugybę tur, kurie ant ilgo wartojimo tos kalbos prie augšciausiu mišliu išguldyimo nurodo; o jei nei wienas rakšjas, wėlo apie tai nesakytu, tai jau anie gilios mišlies pilniejie žodžiai apliudyti, tofie mokiti, išmintingi ir kytirus žmonės senieji druždai buwė.

Cėšio žodis (arba weikimo žodis) dar wis labai prišiartina prie sanskritiškios ir prie lietuwiskios kalbos, ir prie kitu ariškų kalbu. Rods tiktai kalbininkas tą gentytę įstėmyja, kitam žmogui ne taip į akis pūla. Ale, kas kožnam į akis pūla, tai yra dywinas lygumas keliu tokiu labai senu žodžių walifškos kalbos su tofiais žodžiais musu lietuwiskios kalbos. Gall yra lietuwifškai: gal. Bod yra lietuwifškai: but (buti). Merch yra lietuwifškai: merga. Gwyr (tankei wyr) yra lietuwifškai: wyrai. Hen (wietoje sen) yra lietuwifškai: senas. (Kur musu kalboje skaitytinė į pradžioje žodžių randasi, ten walifškoji kalba daugiausiai į iskeiczia į skaitytinę h, kaip grykonifškai sakoma hepta wietoje lotyniškioje septem, sanskritiškioje saptan, lietuwiskioje septyni. Dabar reiktia atšimti, kad walifškoje kalboje pirmosios žodžių skaitytinės pagal budą iskeicziamos, kaip pirma išguldziau, taip kad jie jako v pagal žodžių susimežginą, kur žodis pats, saw wienas stowėdamas, su m arba b pradeda, ir g arba ch, kur žodis pats su c (k) pradeda. To atšimdamas ir neapmainytusius žodžių pawidalus wietoje apmainytųjų statydamas, gali walifškai tą šaktyti taip, kad ir Lietuvininkas tai suprantą. Hi gavod weled (gweled) digon o hen wyr a sen verched (merched), t. y. hi = ji, gavod = gawo, gweled = žwelgti (matyti), digon = gana, [o = nū,] hen (sen) = senu, wyr = wyru, [a = ir,] hen (sen) = senu, merched = mergu. Arba: ji gawo matyti (žwelgti) gana senu wyru ir senu mergu.

Kits jako: gal vod, t. y, gall bod = gal but. Koks lygums anu ant kits kito pasinešančiųjų žodžių, ir dar po tofio ilgo cėšio atšijyrimo kalbu!

(Dar ne wisfas.)

Apie priewėres.

(Kas litur tinkasi.)

I.

Pentiu metu waitui nefurio alaus wiriko Salsiše gyvenancio, alų bewerdant, katilas praštai ant sawo wietos stowėdamas apwirtho ir apatine kuno dalį nupliskino. Tėwas sugrėbes waitą iškū į šaltą wandeni, jeib peršulius nutramintu, ir štai, su tokiu atbulu weikimu waitą priegadingesniam stonui pristubino.

Dabar gana paikai padarius šefesi dar didelėne patikyte arba, geriaus sakant, priewėrė. Ne šeforių, kurjai gana išmintingas buwo, bet nefurių seną awininką iš kaimynystės paršiwadino, kurio paslėptiems žinojimams ir, taip kalbant, žynystėms daugiaus tisejo, ne kaip mokitam šeferiui. Awininkas atėjo, ir murmėdamas po barzdą nepermanomus žodžius aptryniojo nudegusiases wietas, ir dabar lufėjo pagilbimo. Tėwai wienok ant išgicžio sulaukė dar didelėnį pasipiktinimą serganciojo waitino.

Galiausiai, kaip jau per wėlai, ir šeforius tapė pawadintas. Monos buwo bašei išpiktinuos, ir po 12 adymu kuditis numirė. Priegawilas wienok netapė ant wyriausybiškios korawonės arba šep į neapfentimą trauktas, bet dar lyg už per gerą laikomas, — ir galėjo be užtrūkimo toliaus sawo priegawystės wartyti, kadangi jšai gana tikincziuju jo monams turėjo, tarp kuriu ir, kaip rodėsi, aniems gana gerai, czia ir ten, istaišes buwo, kaip tai ir galėjo wis nusi-dūti, — ale ne per jį — kada žmogaus gymastis, jei ne per daug sužeistas, ir be šiojo apmurmėjimo, ligai prieššistengia ir ligonis išgyja.

II.

Returiolikos metu senas junus wieno wargingo audėjans, tame patime kampe, įgawo užšideginą, taip wadinamąjį rožę — prie kijos. Šzitokie praeinę priepūlei gal lengwei išgydomi buti, kad priegimti ir išminti wėrnai pajėta; ale žynystės ir priewėrė maishėi ir czionai. Dabar buwo bandoma per putimą, kwėpimą ir pakrutinimą, jumienyjant su dywiniais kalbeseis, peršulius išgaishinti; galiausiai rubežių state ligai, butent: Pridėjo skauradą su žorijancziomis angelimis, ir skaudžioji koja arti prie angliu buwo kėpinama. Waitas dėjauo ir galiausiai šaukė, netriwodamos peršuleis. Tai nēko negelbėjo: „Piktas tur su piktą prawaromas buti“, buwo

*) Genitywas, gimlantis; datywas, dūdlantis, ant klausymo „kieno“? ir „kam“?

sakoma. Užsidedusioji arba išpiktinusi wietā, po daug muczyniu waiko, wirkuje angliu, karščio perimta, radosi be pajautos. Szitas pasirodymas tėvus laipo apmomyjo, jog už gerą pasisekimą laike. Galiausiai ir leforius atėjo — trumpai po to kėpinimo — kūrjai su adata durdamas į sudžiowitzę arba sutepintą wietą išliudyjo, kad nei jokio pajutimo jau neesą ir ką jie per biauptybę padarę buvo. Dabar leforius padavodyjo, kas dar galėtų gelbėti, ale — czia wėl nebuwo pasiekama, bet jie dar wis geriaus žinojo, iki — aplenktime daug pasakos — taigi iki waitas su medine koja eiti turėjo.

III.

Wienam burui Pamarui (Pamaru) prowincijoje) wijos karwės po kito kito išdėse. Kaip jį kita nepalaima taip sunki slogino, neimantij, ką weikti arba mislyti, tame tarpe paragino jo kaimynė nu-eiti arba parsiwadindyti antrame kiemo gale esančioje wienranč bobą. Szitai atėjus — kūr buwo Cigonka — buras mislyjosi, jog ji nu dangaus siusta esanti.

Pirm ji atėjusi, žinojo, ką dabar reikę su šiu buru weikti.

„Jūsų galwijai yra apžnauti, tėwukai,“ pradėjo ji, „bet ana žynė, kūr kieme randasi, sunki yra išrasti, ir taip priegabą nukreipti. Tacziau wienai tik dar yra galima, tai esti, jei tu tai wislab dūsi, ko wislo reikia.“ — Buras turėjo sawo geriausią sermėgą ir wijos pinigų, kūrjus tik sawo namūse turėjo, sugabenti. Tūmiėjo į karwio stalą. Szionai kalbėjo ta „išmintingoji“ moteris — kelis žynystės kalbesius, barstė pulwerius ant šlentščio, rindos, sermėgos ir pinigų, kiso piūs į sermėgą, dėjo ant šlentščio ir rindos ir palabino galiausiai stalde, su tū išakymu, idant per 24 adynas nepakūjtu, jei nenorįs, kad promyjas sugaistų. Jisai pažada, ir ji eina. Ant wakaro sed jį ir mislyja apie anos czerawojimą. Jis neabejoja jos galybei, ale jam parupsta pinigai. Jis nueina, perjieško,

ir — kas butu mislyjęs! — nebuwo nei mažiausias pinigelis prapūles.

Ale kas nusidūda? Antrą rytą ateina ta „išmintingoji“ moteris, ir su tokiu strofu iwrsta pro duris pas burg, ir sako šaukdama, anam nusigandus bešant, jis esąs sermėgą pakrutinęs; tai ji tūjaus pajutusi ir per wisą naktį negalėjusi dėlei to nei jokio atilsies turėti; dabar turį wėl iš naujo šitie daigai daromi buti. Taisai geras wyras buwo ne mažai palinkšmintas tos wisžinancijos moteris, ir dabar augo jo pasitikejimas dar drutyn. Jis išsipazino wisą, meldė atleidimo dėlei jo netikejimo, ir atkartojimo jos žegnonės kalbesiu. Dabar wėl prasidėjo ir pasibaigė, kaip pirmą sykį. Szį kartą jis pilnas 24 adynas ištriwojo nepakrutinęs. Szitas czeras rodo pailgo, galiausiai tik buwo pradėjęs. Jis ejo

Klaipėdos mėsas (su aprašymu).

į stalą, ir rado sawo sermėgą dar bekūbant, kaip wakar palabinta, o ir kolyta randasi delmone ale — ne pinigais, bet mažais atmenaiczais (kulukais) pripildyta. Kaip stabo ištiktas, stowėjo jis. Ne wien dėl pinigų, bet daugiaus dėlei gedos ir didžio apmaudo, kad pats sawo paties kaltybe prigautas buwo.

Szeip jį ir buwo garbingas wyras ir kieme ne be padabojimo. Jis apsiėmė tyleti, o taip jau prisakė ir sawiems taip daryti. Ale žinoma, kaip su tyla yra, weikei žinojo wijas kiemas. Tos bobos bet buwo pušta.

Ta boba to dėl darė, pirmą kartą tūs pinigų neimdama, nėja lengwei butu susigaudyti galėjusi. Jį ir laimėjo pasitikejimą prie jo. Jį to dėl staiga pas jį atbėgo, jeib sawę per tai išsikeltų, ir kad ji galinti žinoti, kad ans pakrutinę, tai jau ji iš sawės gerai suprato, jį žiūrėti ešientį.

* * *

Ką jauts dabar ir tulafis iš musu? Jš tiejos yra dar tokiu ir musu tarpe, kūr wijos kioms taip wadinamoms „fortuninkams“ dar pasitikejimą dūda. O ir patys prasimano, iš kas

žin kūr šei ar taip sawo nepasisekancijūs galwius arba gnywoliūs czerawoti. Pažįstu ir aš kelis tokius, kūr kiaules arba paršelius nusipirkę namieje stalbena atbulus įstumia. Riti wėl tris žiupnius druskos beria ant kiaulių, ir tai mislyja, bus gerai. Riti wėl žmoniū wiofias negales, arba ir galwju, per tokius priegawilus jieško tuleropais czerawojimais arba dar kitaip, loganie, prawaryditi, geriausią werinę pagalbos prastodami. Mil.

Jš swetur.

Jš Prancuzijos. Sutikimas tarp Wokietijos bei Prancuzijos wėl pradeda nykti, o kaltybė yra ant pastutinėjapūs, kūr wiofju budu per laikraščius kerkta žmoniū prieš Wokietijūs augina.

— Kūrstytojai darbinintu

prie Defazewillės dabar sawo pelnytą algą gamę. Sudbutis Willefranches redytoju laikraščio „Intransigeant (engtransiganz, nepakajingasis)“ kōžna ant 15 mėnesiu kalėjimo prasudyjo.

Jš Italijos. Wenecijoje (Wenedike) 5 žmonės kolera susirgę, o 2 mirusių tū maru.

Jš Szpanijos. Ant Madrito mēsto wyriau-

B a l o j e.

Papasatojo Temmė.

5]

(Priemazga)

Regynė kalbėjo toliaus: „Jūdu yra pabėgusiu rubeziospi linkai, šenlink; jūdu yra persėkinėjamu; išdawėjai yra jiendwiem ant kulniū. To dėl norėjau su tawo sunumi kalbėti, kaip jūdu galima išgelbėti.“

„Mano sejerį?“ susuko žiuponė.

„Tu?“ pažiūrėjo ji į merginą, „tu nori už juu išgelbėjimą rupinti?“

„Berods, žiuponė, aš.“

Žiuponės atysje spindejo neistatėjimus.

„Nū ko tą wisą patyrei?“ klausė ji.

Tai nenorėjo Regynė sakyti. Ji nenorėjo sawo piktą brolių išdūti. To dėl tylėjo ant to klausymo.

„Tu tikra melagė!“ susuko žiuponė, rasi tik sawo širdies baimę apgalėti norėdama.

„Aš nekad nemelūju, žiuponė!“ sakt Regynė pakajingu balsu.

Žiuponė ant to perkėlo. „Jūs Lietuwininkai wisi melūjate. Jūs esate giminė melagystės, wagystės ir priegawėjystės.“

Regynė pastoją tą akies mirksnį tamsei raudona; tada pastoją ramesnė, ir atsilieptė peršulin-

gai dėjudama: „Aš tai žinau, kad jus Wokietzei ant musu tai sakote. Ale mes tik esame gerejni, ne kaip jus. O kad ir taip butu, kaip kad jus sakote, tai kas mus toleis padarė? Musu tėwai tik nebuwo tokie, kol mes wieni šioje žemėje gywenome, kol ta lietuwisła žemė musu tėwams priklausė. O kada jus swetiminieje, musu neprašomi, atsitobijote, mums geriausius laukus, geriausias piervas atėmėte, gires pasijawinote, išmokinote ir mus swetimus turtus pasijawinti, jus mus išmokinote ir wogti ir melūti...“

Regynė pastoją apmaudinga. Ji berods nenorėjo pastoti apmaudinga prieš tą bobą, katra ją per melagę, per išwadžiotoją jo sunaus wadinusi buwo. To dėl ji apsisotojo kalbėti. „Atleiskite man, žiuponė!“ sakt ji pasijemindama.

Žiuponė norėjo su pasididžiujanciu panėkimu į ją žiūrėti. O dabar turėjo žiūrėti apdwydama. Ji ją matė pirmą kartą po keliu metu, ji, žiuponė, tą prastą priedinininkę; ji, pasididžiujanti swetimoji, žiūrėjo ant prišpaustos Lietuwininkės, katra prieš swētą rasi didei nēkam ne werta ir panėkinta rodėsi. Ji kitoki paweisla iš lietuwislos mergutės pasidarusi buwo, katra jos wienatiji sunų išwadžioti norinti. Ji jai arcziaus prisijūrejo, jos smulkų, išblykštų, skaitų weidą,

prie katro tužbos bei susikrimtimai matomi buwo, katrie jos gražumą tik nebuwo pagadingę. Tamsiosios akys, katros dar kerkstas degė už iškentėtajį užmėtinėjimą, tik išrodė meilę bei širdies gerumą.

Regynė toliaus ant jos nedaboj. Nės matė Bartkūwėnė aplink daržą tworą ateinanciją.

Senoji žmona buwo wieną. Ji išsigando, kaip ji žiuponę šale Regynės pamatė. Ji apsisotojo; rodėsi abejojo ar eiti ar grįžti, kad tai piktajei žiuponei nepasirodytu.

Regynė ejo jai priešais. „Tu jį neradai namieje?“

„Jis yra girioje.“

„Kur?“

„Nēkas nežinojo man pasakyti.“

„Giwa. Aš žinau.“

Žiedwi žengė tolyn, aplink žiuponę toliaus nesirupindamiesi, ir-gi nei atsisukdami. Žiuponė neturėjo toliaus ko klausiti apie sawo sejerį.

Regynė žengė pagal tworą girėpi. Senos jai pastui sakt.

Angal daržą stowėjo senas butas, katram žiedwi pro šalį praėjo. Tai buwo tas pats žilafis muras, katras pirm to per medžius regimas buwo.

šiojo vyskupo tapę vieno kunigo trys šimtai pa-
leisti, kurlai mīslījosi per vyskupo kaltybē wietos
negawēs. Wyskupas dabar jau pamirēs.

Jš Belgijos. Szita žemē wēl 45 Wokietijos
padonus sykiu išwarysenti, kurie ten ne gerai
prie paskutiniu sumišinū pasielgę.

Jš Maskolijos. Apie nyjilistus sakoma, kad
juu skaitlius labai paskutiniame laike pasidauginęs.
Tam priežais ju weikimui pinigų trūkstą. Ir
wisas pasijudinimas kitoki būdą priima. Pirmą
nyjilismą mokytose stritijse ponawojo, tarp stu-
dentu, apicēru, wisu wyru su gimnazijos moksliu.
Dabar wienot pradeda tarp darbininku, lanči-
ninku, remestinininku įstigniti.

— Ne be jofio paženklio yra Maskolijos
apsiemimas, Sebastopolį wēl i karo ūstą ir didžią
gintliu padetuwę perkeisti. Ir akrutai yra wis
daugiaus ir daugiaus jūdose maršje šurenkami, o
taip pat geriausieji apicērai ten siuncziami. Ro-
doči, jie taisosi ant karo prieš Bulgariją.

Jš Balkano pusiausio. Inglijoniskoji
waldžia užmanyma dariusi, Grykonus užprašyti,
kad 7 dienu tarpe nusiginklūtu. Jei tai nedarytu,
tai turētu kožna Eiropos žemē ties Atėnais,
wyriausiuju Grykonijos mēstu, po karo akrutą
nūsiųti ir ju piktą jūš ant nusiramdymo pri-
mersti. Mīsljja, kad didžiausios Eiropos žemės
jūtą užmanymą priimencijos.

Jš Wokietijos.

Jš Berlyno. Karaliumas nū kasko ligos jau
pagilbēs. Prilipimas i giminę tapęs įwiltas.
Dwinau tik pasirodo, kad giminėje prie Berlyno
karalisko dvaro kita liga paskutinėje nedėlėje taip
labai prasiplatinusi.

— Szį kartą cēcorius i Wysbadus nekelsius.
Jis iki didžiosios pawasario parados 21. gegužio
mėnesio Berlyne pasiliks, o po tam i Ems'ą iš-
keliaus.

Jš Rūln'ės. Szęjis waišus wiename mete
pulaukti, tai ne jūfai. Taip wienam wargužiui
pirm 10 mėnesiu gandraš trynuczius i lopšį pa-
dėjo, o gale šio mėnesio wēl trynuczei, parėjo.
Motyna ir waišai šweiki; ale tą bėdnasį tēwelis
mīsljja?

Jš Mūndhen'io. Dvaro raštinininkas princo
Ferdinand'o pirma i Prancuziją keliauēs, o
pastui i Wokietiją, jieskodomas karaliskai listei
pinigų žyczyti, wienot abejose wietose nūprosnai.

Tai buvo labai įpatistka budawonė. Rokį
nors budawonės pawyždį ji neparodė. Buvo
tikrai warijotas, rasi pirm keliu šimtu metu bu-
dawotas, buvo czion atnū ant atmens ir prie
atmens judetas ir su žilu moliu sulipytas, nekam
taip tikrai twirtam užkūmūi bei pastoge prieš
žaltį bei audras to šiauriniojo kampo.

Taip gulėjo pasifeldamas wensjedis giriniame
Maskolijos ir Prusijos parubežyje, atstu nū
mokliskosios žemės ir jos gywenimo.

Wokieczei Lietuwininkams gerases žemes atėmė,
šaip tai Regynė tai bajorei kad parokawo. Žie
atėjo, išplėšė juu budus, kalbą, išmokino wogti,
mokliti ir t. t. Žie tarp ju ir ant ju ponawojo;
geriausios dalys gywenamos žemės, geriausios
piemės bei girios jiems priklauso. Kupczytė
taip jau ju rankose. Žie yra drąsus smarkumai,
nemylį nei šwethytis nei pajauczią žmogystės, jie
gywena pagal sawo senūsius budus kumstės tei-
sybės..., taip kaip ir patime Wokietijos widu-
ryje kad radai.)*

To dėl czion gimusieji Lietuwininkai yra
jiems iki šiol neprieteliski pasilike.

Lietuwininkams Wokietis wis tas pats tebėra,

*) Temmes pažwilgei wisai įpatisti; mes su jais
negalime sutarti. Red.

Jš Lietuwos.

Jš Tilžės. Wąžiūtėjie lauku gromatnešei,
kurie iki šiol tik šwiltynės tewartojo, kaip ir
pēstieji, dabar trubas gaušę, iš dalies ir tik
bandymui. Ale kas jūš pamokis trubyti?

— Mėnesinis susijimas lietuwiskos drau-
gystės Byrūtės tapę atlikstas 27. šio mėnesio
Paarmann'o swetlyczioje. Jis tapę atvertas
perdėtinio d-ro Bruažio ant 1/2 4 žęgoriaus po
pietu. Sqnariu su sweczeis buvo apie 50 su-
sirinkę. Pirm pradėjimo dienos rėdo tapę su-
tarta kitą susijimą Ragainėje laityti, o tai
19. majaus. Jankus kalbėjo apie nekurią
naują Amerikoje išėjusią lietuwiską knigutę:
„Rūficzio keli žodžiai apie waišų auginimą.“
Apie ją placziaus nerašysime, kadangi norintysis
jas pažiti gal nusipirkti.)* — Po tam paslaite
d-ras Bruažis nekurią giesmę apie pawasari,
apie kurią kitą syki pranešime.

— Wįjūtinias susirinkimas Tilžės turnitoju
draugystės tapę 20. šio m. atlikstas. Po atlikimo
draugystės reikalai tapę primita, kad praęjes drau-
gystės metas daug sqnariu prapulbēs. Wienot
tikima, už akiu esanczioji šwente naują gywastį i
draugystę įwesiinti. I wyriausybę tapę tie patys
wyrai sustirti: perdėtinis p. Fenerabendt'as,
turnwartaš Pēteraitis ir Kalwaitis, škarbi-
ninku Eiphardt'as, o priesedžiu Chrenwerth'as.

Jš Kraupiskos. Jettancziu dvaro butelyje
wiena sėna moteriskė pasiliko blogai beserganti
namėje, kitiems išėjus i dvarą ant darbo. Stu-
boje buvo pasilikusi nepažerta kiaušė, kuri iš
bado, nėko estis nerazdama, sergancziąję, atsigiti
negalincziąję moteriskę biauerei ant weido ir ranku
judrasčė, kad namiskėi sugrįždami baisei judarhtą
lawoną berado. Ne geras paprotys, tokius gy-
woliūs stuboje laityti.

Jš Rusuės. Jšpuštijimui per wandenį czio-
nai ne menki. Daugybės trobu Szypšos Krantoje
yra išpuštytos, kitos ir wisai paplautos, o ju
wietoje yra ežerai. Medžiai iš šakniū išplesti
gul aplinkui, o piemū plotai yra smiltimis ap-
nešti. Waldžios prezidentas v. Steinmann'as iš
Gumbinės ir lantrotas v. Lynckeris iš Szilokar-
cziamos tą wietą apseliawo. Nekuriam kalwiui
iš Szypšos Krantos, katram kalwē ir gywenimas

*) Gannamos pas Mīšką, Tilžėje, pylimo ulyczioje,
2. bute.

toks jis buvo pirm 600 metu, įsibriomės swetim-
gentis, atėmikas ju žemės, ju budu, ju kalbos
ir ju wėros, amžinas neprietelius ju giminės.
Lietuwininkas nekenczia Wokieczi. Wokieczi
užmanymai yra jam pasididžiawimas, ponystės
jieskojimas, tyronija; jo ger norėjimas yra jam
klasta; jo teisingumas paitystė. Lietuwininkas
mat taip saw pasirokūja, Wokietis to dėl su jūmi
draugauja, kad jį prigautu; jis jam to dėl pa-
slūjija, kad jį apwogtu. Lietuwininkai nėko
nenor mokintiesi, to dėl kad Wokieczei jūš mo-
kina; jie nesimokina nei jofio remesto, idant ne-
pastotu Wokiecziams lygus. Taip gywena jie
saw kiemūse, palikdami Wokiecziams wietas mē-
stūse. Taigi gywena ant to likusiojo kampilio
praszciausiojo lauko, katrą iki tol wokiški žmonės
jam kaip šuniui kaulą paliko, pilni apmaudo
bei pawargio, senūse budūse, senūse rubūse, senoje
šwelnioje kalboje, senas dainas dainūdami, senu
paprastu budu šluodami, ale ir seną wēžlybystę
kaip brangiausią starbą mylėdami.

Kristiczionystė tapę jiems ugnimi bei kardu
įmušta, tą dar šendien girdime sakant. Bet
tikėjimas i senus ju diemū dar nei šendien nėra
pasiliomės, nei ugnis nei kardas nėra jį išnai-
kūęs iš ju širdies, ir kad kungas jaunūdu su-

panėstas, tapę pradēm 150 markiū pašalpos pri-
welyta.

Jš Karaliaucziaws. Dėl gawinimo lentystės
Allenstein'e naujas lentiskas laitraftis išėings,
Gazeta Olszcinska, kuri kas nedėlę kartą bus iš-
dūdama.

Šlaipėdos mēstas.

(Su abrozu.)

Šlaipėda, bene sawo wardą turinti nū „kla-
jus, klaji“ ir „pėda“, „Šlaipėda, Šlaipėda“
= „šlystanti pėda“, tur per 19000 gywatininku
ir gul prie ištakos Danės upelio i mares ir susi-
wiensijimo mariu su jurėmis. 1855 m. beweit
du treczaliu mēsto nudegė. Jš tos priežasties
ir naujos gražios trobos su placziomis, iš dalies
liepomis apsodjtomis ulyczionis senuju wietoje at-
sistojo. Ne kaip Tilžė, kuri kad ir pamažu paakiui
eina, Šlaipėda kupczytės dalykūse užpakalyje pasi-
liekti. Šlaipėdoje išeina du lietuwiskū laitrafcziū:
„Lietuwiska Ceitunga“ ir „Palajaus Paslas“;
pirma walandą ir „Relewis“ išėjo. — Ant musū
abrozo yra po fairės Wokiecziū bažnyczia, o po
dešinės Lietuwininku, arba kaip jie šako, mums
wardą musū užginti norėdami, žemininku bažnyczia.

Turgaus prefijos

nū 24. aprilio 1885.

	Tilžėje.		Šlaipėdoje.	
	mt.	pf.	mt.	pf.
Kwieczai už 42 1/2 kilogr.	6 50	6 80	6 50	7 —
Rugei už 40 kilogr.	4 50	5 —	4 80	5 20
Miežai už 35 kilogr.	4 —	4 80	4 40	4 80
Awijos už 25 kilogr.	2 90	3 30	3 —	3 50
Žirnei, raminieji, už 45 kilogr.	7 —	8 —	7 —	7 50
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr.	6 50	7 —	6 50	7 —
Sėmenai už 35 kilogr.	—	—	5 50	6 —
Dymotai už 50 kilogr.	19 —	—	20 —	—
Roputės už 45 kilogr.	1 40	—	1 —	1 20
Swieštas už 1 kilogr.	1 50	—	1 80	1 60
Kianšai už kapą.	2 50	—	2 60	—
Pywas už 100 lyteriu (bair.)	24 —	—	—	—
Brangwynas { už 190 lyteriu	28 —	—	—	—
{ už 1 lyteri	— 30	—	—	—
Kiaulėna už kilogr.	1 —	1 20	1 —	1 20
Žantiena „ „ „	— 80	1 —	— 80	1 —
Wersjena „ „ „	— 70	— 80	— 50	1 —
Awincziana už kilogr.	— 80	— 90	— 80	1 —
Gruštienė, papr., už kilogr.	— 34	—	—	—
Awiz. krūpai už kilogr.	— 44	—	—	—
Szienas už centnerį.	2 —	2 30	2 —	2 50
Sziaudai už kapą à 600 tgr.	18 —	24 —	21 —	24 —

100 rubliū

21./4. 200,10, 22./4. 200,25, 23./4. 200,80,
27./4. 201,30.

wincziawojo, bažnyczioje įžęnojo, tai dar jūdu
tik ant Rambynakalnio nueina ir senuju lietuwiskū
diemū žęgnonės mēldžiasi, apėrawodami seno-
wiskū apėrg.

Mēstai ir dvarai gul fairioje, Miamuno pu-
seje. Dešinioje puseje Miamuno Maskolijona
linkai tikrai kiemus terandi, katrie Lietuwininkais
apsodjti yra, o tik didieji dvarai Wokiecziams
teprisklausio.

Pagal maskoliską rubęžį, didžiojo Zurawos
girioje, tik wieni Lietuwininkai ant sawo lietu-
wiskos žemės gywena. Atėjimus galima ant
pirštu sustaityti.

Augstieji girios urėdininkai yra Wokieczei.
Apgywentojai anos senosios budawonės buvo
taip jau Wokieczei. Ta pasididžiūjanti žiuponė
su jos biaureis užmėtinejimais priežais warg-
diene, panėkintą lietuwiską mergaitę, buvo taip
jau Wokietė.

Tas žilasis akmeninis butas buvo labai
senas. Lietuwininkai to kiemo nežinojo, kam ir
kadai jis budawotas buvo. Žie aplink tai ir
mažai tesirupino; jie tik šakė: jau jis nū pradžios
mano jaunystės czion stow.

(Dar ne wisas.)

Apšakymai.

Miško knigu spaustuwe iestfo
mokintinio,
turincio widutini moflq ir mofancio gerai
lietuviskai ir wofiskai.

Pinigu

loznoje sumose prisiulo
Sybertas Ragaineje.

Wel šwēžei

papildes froma su wiofkeis **apredu**
taworais, primelyju it sawo pazista-
miems, kaip dar nepazistamiems prie-
teliams ant leifaus ir pigaus pasi-
pirkimu: **Milu,** bukffingiu wprif-
fiems rubams, ir labai grazei pri-
tinkanciu dalyku moteriffti ms mante-
liams bei žaketams, kaip ir gatawu
žaketu ir manteliu; kleidu ceifu wio-
foferiupu, wifunoni, bumbulinu kaip ir
elzafifftiu katunu.

Szilku

per daug turēdamas ipacz pigei par-
dudu. **Whneriu,** wifunoni bei fil-
finiu fkepetu, firmu prief faule ir
lytu, ipilu, uzwafku, lowos ir fal-
dangezin, abrusu ir t. d.

Wifun ir **bowifun** wiofoferiupu
parwu, mafyngiju baltitu ir nebalftitu.

Wifit taworai tik wienat geriau-
fioje ipatybeje uz pigiausias preklas.

Su pagarbinimu

D. Pēteraitis

Tilžeje, wof. ul. 14.

Didžiausią prilaikymą tapētu

stubu išklijimui nū 15 pf. iki
2,50 ml. per rulę 36 pēdas matu-
janczią, **burtu** nū 3 pf. už meterį
iki brangiausiu privelyja

L. M. Stacklies

Tilžeje, wof. ul. 73 ir 55.

„Miamuno Sargas“

ifeina **Tilžeje** kas ketwerga. Iffti-
rafymus ant fio laitrafeczio už

50 pf.
ant metu bertainio,

už 65 pf. i namus parnešant, **Tilžeje,**
Miško spaustuwe, ant pylimo 2. bute,
o litur wifit cecorifftieje pufiai priima.
„Miamuno Sargas“ yra loznam
žinomu užtaręju lietuwisfios falbos
ir giminyfies; jis ir tolians fiam
mėru fliužys, Lietuwiniufus ant tifrojo
kelio kreipdamas, idant jie sawo falbą
ir sawo giminyfte iflaidydami, ir ti-
krais Lietuwiniufais ir wernais sawo
karaliaus padonais pafiftu. Jis,
ifeidamas lozname ftyrinje su abrojaus,
pargabes ir tolians pamofklinius su-
rafus ifi wifu moflo dafiu; žines ifi
wifu sweto krafu, ifi Wofietifjos, ifi
mieflofos Lietuwos; papafafojimus
ruffo ir ftufafmans iturio; turgaus
priefas ifi Tilžes, Klaipėdos ir t. t.;
berlyniufi rubliaus tursq; gromat-
nyczia ir t. t.

Apšakymai,

už ifiltine eilute po 10 pf. parofli-
jami, wiofoje fietuwoje didžiausiąji pra-
platinią randa. Perftatymas i lie-
tuwisfą falbą, fuprantama, nēfo ne-
fakftija.

Weif paftrodys spanda ir fafta **Miško** spaustuwes, pylimo
ulyczioje 2, wofiffta knigute:

Bilder von der Ostgrenze, Abrozai nu rytinio rubežiaus.

Studijos ir ffices

intaiyfios

M. Friedeberg'o.

Su 5 abrojaus.

Syftu ir

II. knigute rafte „Bilder aus Ostpreußen“.

Įtalpa:

- 1) Ant Miamuno. Su užrafiniu abrozu Tilžes mēfo.
- 2) Sēkularinei atminimai. Su abrozu karalifftos pilies Kara-
liaucziuje.
- 3) Lentai ir Lietuwiniufai. Su abrozu Klaipėdos mēfo.
- 4) Prie baltuju (auftriniu) juriu. Su Ramphaufen'o abrozu:
„Karalēne Luyzė ir Napoleonas Tilžeje“.
- 5) Žydai Lietuwoje ifi Wytanto laiko. Ifftorifftas raftas su
abrozu ruffiffo rubežiaus.

Knigucziu priefa, ant furu jau dabar ifiſrafymai su raftu
priimami, yra **1 marftis.**

Per 85000 abonentu.

Per 85000 abonentu.

Ant mēfaufei laifomo laifrafeczio žemes wio-
tiaufo mēfo ant
Berliner Lokal-Anzeiger'io,
turfai didžiausią uždėima wifa wofifftu laifraf-
cziu (per 85,000 efferu.) turēdamas kas dieng
(tik ne pamedelije) didžioje kaurmoje 21/2 — 4 archifftus
iffrafyamus už priefa **Hannu** urozffes **Wofietifjos**
tif 80 pf. ant mēnefio
arba 2 ml. 40 pf. ant metu bertainio priima.
Jau ifi mēburio fofurrio mēnefo mufafnloji
bafis primapradimo romano „**Margarete**“
Wofietifjos o naujai prifrafyama.
bajai ir wamai prifrafyama.

Prefia kas mēnefi

80 pfenigin.

Mufu druforifioje yra fefantieje

rasztelei

ifdrufawoti ir wifuczes ant fale priglaufuju priefu pardūdami:

1. Sugrijimas pas tėwq	5 pf.
2. Iffgelbejimas ifi didžios priegados	5 „
3. Jėzus, grefininku prieteliuf	5 „
4. Per welai	5 „
5. Ar tu efi gatawas?	5 „
6. Alteluja!	5 „
7. Du felei ir ju galai	5 „
8. Sufifalbejimas prie falo	5 „
9. Apdumojimas wifiems ifganyti pafioti norintiems	5 „
10. Medžiamas dar syfti fkityl	5 „
11. Mėrniftes žegnone ifguldya per piftus pafefimius nemėrniftes	10 „
12. Af neturiu czefo	10 „
13. Czia tif efam czeffilai, bet ten bufim amžinai	10 „
14. Wiefpats ateis dangaus debefyje, su dide flowe ir mace swetą
judyti, ir wifit fiwenti angelai ateis tada su žimi	10 „
15. Szendien!	10 „
16. Defimtas fufifalbejimas apie pirmaparagawimą amžinos gywatos	10 „
17. Ercziu du	15 „
18. Rafymas wieno teliaujanczio žydo ifi feniowes czefo mete 33 po
užgimimo Jėzaus Kriftaus	15 „
19. Pamoflinimas apie malbą	20 „
20. Iffganytojo tuzgenimas prie žmonių firdzių	20 „

Wifit fie 20 rafztelei tampa jau už **1 marfti** pardūdami. Kas
per pufą 1 ml. 10 pf. iftunczia, gawna tas tufgeles frankerotai.

J. Reylander'is ir sunus Tilžeje.

Senas, seniausias lietuwisfkas ir apie
žietuwa knigas

perfa **Mikszas,** Tilžeje, pylimo ulyczioje
(Dammftr. 2).

Pigei! Pigei! Pigei!

Priemes didį dalykq
puku, patalynes, plunkfuu, wiftu plunkfuu
taip ir

gatawu patalyniu

nū wieno ifi Wofietifjos ifhwaryto ruffifto
padono iftengiu, wifruje minetus dalykus už
apdywptinai pigias priefas pardūti, ir to del
loznam prififtulo, furiam ant to pareina
if **tifro pigius** pirtinius daryti, dabar
geriausia praga, ant to wifai ipatiffai pafiftu.

M. Markowsky's

Tilžeje, augftoje ul.

Subatoje fromas uždarytas.

Taip labai pamufufes knigutes

Ant atfiminimo fufiejimo lietuwisfkos
drangffes **Syntes** **Manjoje**

prifunezia už **23 pf.** dytai i namus

Miamuno Sargo ifleiftuwe,

Tilžeje, ant pylimo 2. num.

Sēklai.

Daržowēs ir kwētku sēklu,

taip ir daug ftyriu

runfaliu

geriaufiufe rumbinfie ir ilgife pawyždžiufe,
prifapitai geriaufia, fwežia, dygftanczia fella,
primelyju pigiaufiomis priefiomis.

Karl Pieck'is

Tilžeje, wofifftoje ulyczioje 23.

AUSZRA.

„Auszra“ ifeina didžioje afmairio
(oftawo) kwarmoje, 32—48 pufu fłora.
kas mēnefi kartą, su **abrojaus** (litu-
frawonemis) ar ifi mufu giminės ar
fitu giminiu padėjimo, ir laftija ru-
fifftoje Lietuwoje, Ruffioje ir Sēberifioje
6 rublius ant metu. Prifu Lietuwoje
ir fitofe žemefe 7 marftus arba 10 frantu
su prifunutienu i namus.

Aufkos ifleiftuwe taip ir wifos
Wofietifjos fignes priima iffrafymus.

Sifjai laifrafstis freipiafi prie fief-
wieno nafirdans Lietuwio ir Zemaiczio,
dar neuzmirfufio sawo giminės pra-
citines ir sawo tėwu falbos. Jame
lozmas, mofftas ir nemofftas, bago-
czius ir warguzis atras ftaitydamas
firdies ramumą; ftaitytojans mifllys
fufifftos feliq, furiumi jifjai eidamas
galēs sawo pafalpq atnefti prie attai-
fymo giminės ir falbos. „Iz tq amžei
pagadino — laiffas yra futaiyfiti.“

Gawnama pas **Mifftą Tilžeje,** ant
pylimo 2. bute.

Gyweniu dabar

ilgoje ulyczioje 28. num.

prie kampo aukftalin ul.

ir primelyju sawo bagotingai fuda-
wabytaji **gūti**

ponu ir žiuponių gamafiu

pigiausias priefas parofūdamas.

A. Engelmann, Tilžeje.

Salwo

lauka,

su geromis trobomis,
75 murgu ariamos žė-
mės su žiemos fėjimu,
36 murgu du kartu fje-
naujamu pieru prie Afkos ir Wpulin,
13 murgu kartą fien. pieru, krowoje arba
fnotais **5. majų** pardūfiu.

Jonas Preifšas

if Ginfu per Saugas (Sziłofarcziamos paw.).